

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Татяна Игоревна Алексиева – Софийски университет
„Св. Кл. Охридски“

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност ‘доцент’
на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование 2. *Хуманитарни науки*;

професионално направление 2.1. *Филология (Славянски езици – Съвременен руски език)*

В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр. 98 от 19.11.2024 г. и в интернет страницата на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на Катедрата по руска филология към Филологическия факултет, като кандидат участва гл. ас. д-р Енчо Тилев Тилев от ПУ „Паисий Хилендарски“.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № РД-22-434/18.02.25 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури в конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ в ПУ по област на висше образование 2. *Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Славянски езици – Съвременен руски език)*, обявен за нуждите на *Катедрата по руска филология* към Филологическия факултет.

За участие в обявения конкурс е подал документи **единствен** кандидат:

гл. ас. д-р Енчо Тилев Тилев.

Представеният от гл. ас. д-р Енчо Тилев Тилев комплект материали е в пълно съответствие със Закона за развитие на академичния състав на Република България и с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва всички предвидени в него документи.

Енчо Тилев се дипломира в ПУ „Паисий Хилендарски“ като бакалавър по специалност *Руски език и западен език*. През 2012 г. завършва МП *Актуална българистика* в същия университет. Важен етап в професионалното му развитие е редовната докторантура по морфология на съвременния руски език в ПУ под ръководството на изтъкнатия езиковед проф. д.ф.н. Стефана Димитрова. През 2017 г. успешно защитава докторска дисертация на тема: *Категориални и некатегориални значения в руската морфология (в съпоставка с български)* и получава образователната и научна степен „доктор“.

Кариерата на Енчо Тилев като университетски преподавател в ПУ „Паисий Хилендарски“ започва през 2012 г. – първоначално като хоноруван преподавател, а от 2018 г. като редовен асистент в Катедрата по руска филология. От 2020 г. е назначен с конкурс като главен асистент. Кандидатът владее немски, руски, английски и италиански език.

Учебно-педагогическата дейност на кандидата е разностранна: той чете лекции в задължителния курс за студенти в ОКС „Бакалавър“: *Морфология на съвременния руски език* и избираем курс *Обучението по руски език през призмата на функционално-*

комуникативната граматика. В магистърската степен чете 5 избираеми курса: *Актуални тенденции в морфологията на съвременния руски език*, *Грамматика на руския разговорен език*, *Морфология на съвременния руски език*, *Контрастивна лингвистика* (за студенти в МП „Теория и практика на чуждоезиковото обучение“) и *Теория и практика на дидактическите тестове по руски език* (за студенти в МП „Методика на обучението по руски език“).

Заслужава да се отбележи сериозната ангажираност на д-р Тилев в рамките на Факултета в учебно-административната работа: от 2020 г. той е член на Комисията по акредитация и качество при ФФ, член е на Комисията за вътрешен одит на ПУ (от 2024 г.), член е на ФС на ФФ (2019 – 2023 г.), член е на Общото събрание на ПУ (от 2019 г.). Администрира сайта на Катедрата по руска филология и на годишника „*Verba iuvenium*“ към ФФ. Член е на Организационния комитет на „Паисиеви четения“. Възложените задачи изпълнява с необходимата компетентност.

Енчо Тилев е преминал квалификационни курсове и специализации в чужбина: в Университета в Бамберг (Германия, 2009), в Държавния институт за руски език „А. С. Пушкин“ (Русия, 2010), научно-практически семинар за преподаватели по чужди езици по линия на МОН (2023). С дейността си като съставител на материали за ДЗИ по руски език (2024 – 2025) Е. Тилев има принос към чуждоезиковото обучение в средните училища в България. Той е съавтор на четири учебни помагала: *12 теста по руски език за ниво А1 – А2*, *6 теста по руски език за ниво В1* (ИК Колибри, 2019), *6 теста по руски език за ниво В2* (ИК Колибри, 2020) и *Пособие по руски език за българските духовни училища* (Пловдивско университетско издателство, 2024), предназначени за учениците и студентите, изучаващи руски език като първи или втори чужд. Добър показател за подготовката на кандидата са участията му в национални и международни научни форуми у нас и в чужбина. Д-р Тилев членува в национални и международни организации: Съюза на учените в България (от 2023 г.), Дружеството на русистите в България (от 2013 г.), Международната асоциация на преподавателите по руски език и литература (МАПРЯЛ). Към научната активност на кандидата трябва да се добави и работата му като заместник главен редактор на списание „Болгарская русистика“ (2023 – 2024).

Д-р Енчо Тилев е изключително етичен човек, ерудиран преподавател и талантлив учен, който се ползва с неизменното уважение на членовете на академичната общност у нас и в чужбина. Трудовете на д-р Е. Тилев са добре познати на колегите лингвисти, за което свидетелстват цитиранията в български и чуждестранни издания.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ д-р Тилев кандидатства с 13 публикации: 2 монографии и 11 статии (от които 1 е издадена в Италия, 1 – в Словения). Научните разработки са самостоятелни, 10 са написани на български език и 3 на руски език. Две статии са публикувани в издания, индексирани в Scopus и една – в издание в Web of Science, 8 – в нереферирани списания с научно рецензиране, включени в референтния списък на НАЦИД.

В справката за цитатната активност кандидатът е посочил 8 цитирания на свои трудове, от които 3 са в монографии и колективни томове с научно рецензиране, 5 – в нереферирани списания. Като проблематика, обект и предмет на анализите

представената научна продукция не повтаря представените от кандидата трудове за придобиване на образователната и научна степен *доктор*.

Централно място в научната продукция на кандидата заема трудът „*Повърхнинният падеж в руския език: валентности и потенци*“ (Пловдив: „Макрос“, 2025, 289 стр., ISBN 978-954-561-639-6). Композицията включва предговор, две части и заключение. Библиографията е много богата и наброява над 280 заглавия (с. 261 – 283) на български, руски, английски и немски автори. Това е цялостно монографично проучване по актуален за лингвистиката проблем за същността на граматичната категория *падеж*. В изследването си авторът съчетава подходите на съвременната формална граматика с методите на класическото сравнително-историческо езиковедство, като при анализа на данните прилага комплексна методика. *Предговорът* въвежда в проблематиката на темата и представя синтезирано съдържанието на отделните части. *Първа част* детайлно проследява еволюцията на възгледите за падежа в различни езиковедски контексти. Приносен характер има лингвоисториографска дескрипция на ученията за падежа в българската и руската научна традиция. Изложението впечатлява с умението на автора да представи в систематизиран вид трудовете по българска граматика, като ги пречупи през собствените си виждания. *Втора част* е посветена на дескрипция на падежите в съвременния руски език. Несъмнен интерес представляват падежните употреби в съвременния руски език в съпоставка с казуалните системи на староруския и старобългарския език. Открити са разликите, настъпили в диахронен план (отпадането на датива при глаголи за движение без предлог; употребата на инструментала след глаголи с екзистенциално значение; субституцията на акузатива с генитива при одушевените съществителни) и са набелязани евентуални проблемни зони. Приносен характер имат коментарите за усечените разговорни форми с вокативна функция *Катъ, Ванъ, мам* (с. 239). Фреквентната им употреба дава основание да се постави въпросът за „нов вокатив“, но липсата на облигаторност (32% от анализиранияте контексти, ексцерпирани от Националния корпус на руския език) не позволява да се говори за конституиране на нов морфологизиран звателен падеж (с. 244). Безспорен научен интерес представлява количественият анализ въз основа на примерите, ексцерпирани от ГППР и НКРЕ, за динамиката в конкуренцията на някои предложни и безпредложни употреби, като *ехать на поезде/ поезде, по окончании/ окончанию, между соснами/ сосен, не даватъ разрешения/ разрешение* и др. (с. 245 – 255). Важно е направеното уточнение, че налице е процес, който свидетелства за редукция на граматичната синонимия. Резултатите от изследването имат висока степен на приложимост както в практиката на обучението по морфология на руския и българския език, така и при създаването на учебници по граматика.

Оценявам високо редица статии (публ. № 6, 7, 8, 9, 10, 11 от списъка), които са били важна част при подготовката на монографията и частично са интегрирани в нея, които доказват, че наблюденията и изводите са резултат на дългогодишно задълбочено обмисляне и апробиране.

Втората монография на д-р Е. Тилев „*Морфологична (не)категориалност*“ (Пловдив, изд. „Макрос“, 2022, 451 с. ISBN 978-954-561-574-0) е базирана на докторската му дисертация. Тъй като материалът от дисертационното изследване е разглеждан в предходна процедура, книгата не е обект на оценка в това становище.

Научната проблематика на д-р Тилев извън темата на хабилитационния труд може да бъде обобщена в няколко направления: 1) съпоставителна лингвистика (публ. № 1, 2, 4) и 2) морфология (публ. № 3, 5). Научните публикации на гл. ас. д-р Енчо Тилев се отличават със задълбочен анализ, прецизна аргументация, умение да интерпретира езиковите факти и да формулира ясни изводи.

3. Критични забележки и препоръки

Нямам принципни критични бележки във връзка с литературната осведоменост на кандидата, точността и пълнотата на резултатите от проучванията, представени в материалите за участие в конкурса.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и научната продукция, представени от ЕНЧО ТИЛЕВ ТИЛЕВ, напълно отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът е представил достатъчен брой научни трудове, които не са използвани при защитата на ОНС ‘доктор’. Изследванията са с оригинални научни и приложни приноси. Теоретичните разработки имат практическа приложимост, част от тях са пряко ориентирани към учебната работа.

Научната и преподавателската квалификация на гл.ас. д-р Енчо Тилев е **несъмнена**. Постигнатите от кандидата резултати в учебната и научно-изследователската дейност **напълно** съответстват на изискванията на Филологическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, след анализа на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и да препоръчам на уважаемото Научно жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Филологическия факултет за **избор на ЕНЧО ТИЛЕВ ТИЛЕВ на академичната длъжност ‘доцент’ в ПУ „Паисий Хилендарски“** по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, научна специалност: Славянски езици – Съвременен руски език.

14.03.2025 г.

София

Изготвил становището: _____

(проф. д-р Татяна Алексиева)